

STATISTIK & ANALYS

HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education

Stig Forneng
2002-08-23

Delårsrapporterna från universitet och högskolor:

Stor ökning av antalet studenter

Delårsrapporterna från universitet och högskolor tyder på en kraftig ökning av antalet studenter under 2002. De bedömningar för hela året som lärosätena gör i rapporterna som avlämnades i augusti pekar mot en ökning av antalet helårsstudenter med 7 procent jämfört med år 2001. Det är den starkaste tillväxten i studenttalen sedan början av nittiotalet. Förra året var ökningen drygt 4 procent.

Utbildningsvolymen inom områdena teknik och naturvetenskap, som svarar för cirka 33 av all utbildning, bedöms öka lika mycket som genomsnittet under 2002, dvs. med 7 procent. Utbildningen inom dessa områden är därmed tillbaka i den starka tillväxt som har präglat de senaste tio åren – med undantag för år 2001, då tillväxten bara blev 3 procent.

Högt kapacitetsutnyttjande

Efter den omflyttning av utbildningskapacitet mellan lärosäten som genomförts inför och under 2002, så närmar sig också det totala kapacitetsutnyttjandet åter 100 procent.

De föregående två åren har utnyttjandet av de totala resurser för grundutbildning som riksdagen avsätter varit 96 procent. Lärosätenas bedömningar för år 2002 pekar mot ett kapacitetsutnyttjande på nära 99 procent. En orsak till det förbättrade kapacitetsutnyttjandet är att takbeloppen har höjts för vissa lärosäten med högt sökandetryck medan lärosäten med otillräckligt antal sökande har fått minskade uppdrag. Bland lärosäten med ökade uppdrag finns de fyra största universiteten samt Linköpings och Örebro universitet. Till denna grupp hör också Mälardalens högskola och Högskolorna i Borås, Gävle och Jönköping.

Hälften av lärosätena bedömer att de kommer att nå upp till sina takbelopp, dvs. det tak för ersättning för antalet helårsstudenter och helårsprestationer som riksdagen fastställer för varje universitet och högskola. Det förbättrade utnyttjandet av resurserna tyder också på en betydligt bättre allokering av resurserna jämfört med föregående år då två tredjedelar av lärosätena låg under takbeloppen. Avvikelserna mellan lärosätenas studenttal och takbeloppen är också, som framgår av det höga totala kapacitetsutnyttjandet, små.

Det är bara ett fåtal lärosäten som bedömer att utbildningsvolymen kommer att hamna mer än fem procent under takbeloppet. De är de tre nordligaste lärosätena, Luleå tekniska universitet, Umeå universitet och Mitthögskolan. Detsamma gäller för Kungl. Tekniska Högskolan och Södertörns högskola, båda i Stockholm, och för Blekinge tekniska högskola. Flera av de uppräknade lärosätena tillhör för övrigt den grupp som har fått sina uppdrag minskade, men har alltså trots detta svårt att nå upp till det mål riksdagen har satt.

Antalet studenter ökar vid alla lärosäten utom två

Alla lärosäten med undantag för Sveriges Lantbruksuniversitet och Mitthögskolan (samt ett par av de konstnärliga högskolorna i Stockholm med mycket litet antal studenter) räknar med att antalet helårsstudenter blir fler under 2002 än under 2001.

Särskilt kraftig är ökningen vid flera av de mindre och medelstora lärosätena. För dessa bedöms uppgången bli 9 procent, jämfört med 6 procent för universiteten. Totalt landar bedömningen på cirka 285 000 helårsstudenter jämfört med 267 000 för år 2001, dvs. en ökning med cirka 18 000 helårsstudenter.

Landstingsuppdragen ingår i det statliga uppdraget år 2002

Från och med 2002 ingår den utbildning lärosätena tidigare utförde på uppdrag av landstingen, till exempel sjuksköterskeutbildning och andra vårdutbildningar, i det statliga uppdraget. För att beräkna ökningen av antalet helårsstudenter mellan 2001 och 2002 har därför antalet helårsstudenter som lärosätena utförde på uppdrag av landstingen år 2001 lagts till det antal helårsstudenter som lärosätena utförde på uppdrag av staten år 2001.

I prognosen för det antalet helårsstudenter 2002 ingår även sommarkurser och utbildning inom nätuniversitetet.

Antalet studenter (helårsstudenter) på sommarkurser bedöms bli knappt 4 000, vilket är 1,3 procent av hela volymen helårsstudenter. Antalet helårsstudenter som registrerats på kurser anmälda till Sveriges nätuniversitet bedöms bli drygt 2 000.

Som för alla andra studenttal som anges är alltså måttenheten helårsstudent, vilket betyder att för varje individ tas hänsyn till för hur många poäng studenten är registrerad under året. En student registrerad för 40 poäng är en helårsstudent. En student som är registrerad för 20 poäng, till exempel, blir en halv helårsstudent.

Antalet studenter som studerat någon gång under året är således betydligt större än antalet helårsstudenter. I genomsnitt är skillnaden cirka 20 procent. På sommarkurser och kurser inom nätuniversitetet är skillnaden större. Sommarkurserna omfattar i allmänhet 5, i vissa fall 10 poäng, vilket betyder att antalet individer som läser en sommarkurs är mellan 4 och 8 gånger så stort som antalet helårsstudenter i sommarkurser.

Det ekonomiska utfallet

Hälften av lärosätena bedömer att det ekonomiska resultatet för hela året 2002 kommer att bli positivt, hälften att resultatet kommer att bli negativt. För praktiskt taget samtliga handlar det dock om resultat som ligger nära noll, och för de lärosäten som räknar med minusresultat har underskotten täckning i föregående års överskott. Undantag i detta avseende är den nystartade Högskolan på Gotland som har ett negativt eget kapital och riskerar en viss ökning av underskottet samt Mitthögskolan. I båda fallen är det dock fråga om små tal. Nämnas kan också att Södertörns högskola förutser att relativt stort underskott som för ned det egna kapitalet mot noll.

De prognoser för det ekonomiska resultatet som lärosätena lämnar i sina delårsrapporter omfattar förutom den anslagsfinansierade grundutbildningen även uppdragsutbildning, forskning och viss övrig verksamhet. Totalt sett utgör den anslagsfinansierade grundutbildningen mindre än en tredjedel av hela omslutningen vid universitet och högskolor. Vid de stora universiteten, de tekniska högskolorna och Karolinska institutet dominerar forskningen starkt medan huvudparten av verksamheten vid övriga lärosäten är grundutbildning. Utfallet för grundutbildningen får därmed ett mer direkt genomslag i resultaten i den senare gruppen än bland de stora universiteten.

Lärosätenas samlade överskott (dvs. summan av de balanserade kapitalförändringarna från tidigare år och kapitalförändringarna år 2001 enligt respektive årsredovisning) uppgick till 3,4 miljarder kronor vid ingången i år 2002. Det motsvarar 8 procent av den totala kostnadsomslutningen vid universitet och högskolor.

Prognos för ekonomiskt resultat samt utfall i grundutbildningen år 2002 enligt delårsrapporter

Lärosäte	Totalt för lärosätet			Grundutbildningen					
	Prognos för resultat 2002	Prognos för omslutning	Balanserat resultat*	Prestationer i lager	Takbelopp 2002	Prognos för 2002	Avvikelse %	Prognos för antal helårsstud.	Förändring 2001-2002 %
	milj kr	milj kr	milj kr	milj kr	milj kr	milj kr	%		%
Uppsala universitet	55,7	3713,1	293,6	21,0	996,6	961,2	-3,6	20 515	7
Lund	-27,7	4722,0	599,3	24,9	1263,5	1235,3	-2,2	25 717	10
Göteborg	-23,0	3834,0	25,9	59,8	1227,8	1234,2	0,5	24 241	6
Stockholm	-39,2	2598,7	186,5	21,3	753,1	770,2	2,3	21 789	3
Umeå	-56,3	2609,0	456,4		910,9	856,6	-6,0	16 317	4
Linköping	0,0	2335,0	202,3	77,1	968,8	961,5	-0,8	17 546	6
Karolinska	-255,0	3618,0	644,5	14,9	414,0	401,7	-3,0	5 069	10
KTH	-49,8	2690,1	71,5		789,1	744,4	-5,7	11 275	4
Chalmers	-72,0	2104,0	151,9		575,1	573,0	-0,4	8 505	5
Luleå	-5,9	1094,0	89,5	10,3	490,5	461,8	-5,8	8 058	6
SLU***	-42,0	2148,0	105,9					3 430	-4
Karlstad	14,8	686,1	31,7		394,3	392,0	-0,6	8 485	5
Växjö	-5,0	579,6	21,0		339,2	325,6	-4,0	8 091	11
Örebro	16,0	747,5	66,7	21,9	458,7	467,3	1,9	9 235	10
Summa	-489,4	33479,0	2946,7	251,3	9581,7	9384,7	-2,1	188 273	6
Blekinge tekn	0,3	336,1	31,4		220,5	177,2	-19,6	3 229	2
Borås	-4,7	399,4	39,2	17,5	297,7	292,4	-1,8	5 436	11
Dalarna	4,9	411,1	15,3		284,9	297,1	4,3	5 990	12
Gotland	-0,7	116,1	-14,1		65,0	65,7	1,1	1 470	37
Gävle	-7,9	427,9	49,4	7,1	294,7	296,9	0,8	6 326	6
Halmstad	5,8	305,9	29,3	16,9	221,3	223,5	1,0	5 079	4
Jönköping	-10,5	481,4	22,8	17,3	328,8	333,6	1,5	6 639	2
Kalmar	2,2	513,2	26,1		299,4	336,3	12,3	6 494	19
Kristianstad	-10,2	333,0	26,3	2,7	255,5	246,8	-3,4	5 221	5
Skövde	-11,3	276,9	70,7		211,9	220,0	3,8	4 092	10
Trollhättan/Uddeva	4,6	299,7	9,4		210,6	221,0	4,9	4 542	16
Idrottshögskolan	-1,7	67,6	16,7	0,7	37,0	39,8	7,5	403	19
Lärarhögskolan	2,2	526,7	8,2		334,8	354,6	5,9	6 727	14
Malmö	15,4	786,7	27,1		515,2	532,9	3,4	10 571	15
Mitthögskolan	-9,2	735,9	-4,0		439,6	399,1	-9,2	8 428	-3
Mälardalen	17,6	604,8	26,5	1,2	461,7	458,2	-0,7	8 577	8
Södertörn	-29,3	488,0	33,3		215,1	202,3	-5,9	6 084	4
Summa	-32,6	7110,3	413,5	63,4	4693,5	4697,3	0,1	95 308	9
Danshögskolan	0,0	31,9	6,5	2,3	24,1	26,7	10,9	111	12
Dramatiska	-3,8	81,9	14,8	5,3	66,5	67,1	1,0	158	4
Konstfack	1,3	128,1	38,2	8,5	105,9	108,9	2,8	605	5
Konsthögskolan	-0,9	64,6	14,5	4,8	49,2	53,2	8,1	217	0
Musikhögskolan	4,0	123,6	4,5	6,9	92,1	95,3	3,4	616	2
Operahögskolan	0,1	18,4	3,9	0,9	14,5	13,8	-5,1	36	-3
Teaterhögskolan	0,5	27,8	1,5	2,3	23,7	24,0	1,3	69	-5
S:a konstnärliga	1,2	476,2	83,9	31,1	376,0	389,0	3,5	1 812	3
Totalt	-520,8	41065,5	3444,1	345,8	14651,1	14471,1	-1,2	285 393	7

* Balanserat resultat vid ingången i år 2002, dvs. summan av kapitalförändring år 2001 och balanserat kapitalförändring enligt

** Resultatet för Karolinska institutet inkluderar nedskrivning av värdepapper.

*** För SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, anges inget takbelopp.

